

5. Шубин А.В. Анархистский социальный эксперимент. Украина и Испания. 1917-1939 гг. / А.В. Шубин [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.makhno.ru/lit/book2.php>.

6. Бик І. Нестор Махно про державу, народ і суспільство / І. Бик. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.makhno.ru/st/25.php>

Ковтун Н.

*студентка V курсу юридичного факультету
Тернопільського національного економічного університету
Науковий керівник: к.ю.н., доцент, в.о. завідувача кафедри
економічної безпеки та фінансових розслідувань ТНЕУ*

Москалюк Н.Б.

НЕОБХІДНІСТЬ ЗАПРОВАДЖЕННЯ МЕДІАЦІЇ В УКРАЇНІ З УРАХУВАННЯМ МІЖНАРОДНОГО ДОСВІДУ

У відповідності до положень статті 1 Конституції України, Україна є соціальною, демократичною та правовою державою. Проте, розбудова України згідно положень Конституції є неможливою без наявності ефективних засобів захисту прав осіб, в тому числі і прав інтелектуальної власності. Зокрема, на сьогодні в Україні діють судовий та адміністративний порядки захисту прав. Проте, як свідчить міжнародний досвід, альтернативним та ефективним засобом захисту прав також є медіація.

Інститут медіації є новим для правової системи України, тому з метою забезпечення його ефективності необхідно дослідити інститут медіації у зарубіжних країнах, а саме у країнах англо-американської, традиційної та релігійної правових систем. Враховуючи встановлений обсяг доповіді, у даній роботі буде охарактеризовано інститут медіації однієї країни відповідної правової системи.

Насамперед слід зазначити, що станом на сьогодні у доктрині немає єдиного підходу до визначення поняття «медіація». Медіація є міжнародним терміном, який відповідає українському терміну «посередництво» [1].

Запровадження медіації у країнах традиційної та релігійної правових систем відбувалося разом з розвитком держави, оскільки громадські структури, які здійснювали різні форми посередництва існували ще з давніх часів.

Зокрема, залежно від конкретного історичного періоду, сільської або міської місцевості, а також особливостей традицій і звичаїв населення в різних регіонах китайської імперії, існувало достатньо велика різноманітність громадських структур, які здійснюють різні форми посередництва для врегулювання цивільних правовідносин. Першою ланкою, куди влада делегувала повноваження у вирішенні спорів по «незначних питань», були рід або клан [2]. Спеціально для допомоги при суперечках в зв'язку з договірними зобов'язаннями існував інститут особливих посередників, який був обов'язковою ланкою практично будь-якого цивільно-правового договору, в тому числі в сфері торговельної діяльності. Саме до нього, в разі конфлікту, в

першу чергу, зверталися учасники договору, оскільки саме він був гарантом захисту добросовісної сторони виконання договірних зобов'язань. Залежно від конкретної ситуації посередник міг виступати або в якості посередника-медіатора, або поручителя, або нейтрального «третейського свідка».

У Китаї на конституційному рівні закріплено діяльність погоджувальних комісій. Сьогодні існує понад 800 000 таких комісій, членами яких є близько 4 700 000 медіаторів. Медіатори обираються на зборах громад. Комісії зобов'язані «прислухатися до думки народу і робити свою посередницьку діяльність підконтрольною народу» [3].

Діяльність погоджувальних комісій у Китаї з 1 січня 2011 р. регулюється Законом КНР «Про посередництво» [4], запровадженого для «вдосконалення системи народного посередництва під час врегулювання спорів між людьми і збереження соціальної гармонії і стабільності».

За оцінками експертів станом на 2013 рік, понад 30% спорів у сучасному Китаї вирішується у позасудовому порядку за допомогою посередництва [5].

В Ізраїлі як медіатори в минулі часи виступали жерці і вожді племен. Саме тому медіація займає важливе місце у судовій системі при вирішенні суперечок в Ізраїлі. Ізраїльська судова система стимулює процедури проведення медіації. Іноді суд готовий навіть піти на відстрочку розгляду справи, з метою надання опонентам часу вирішити конфлікт медіативним способом. Час надання відстрочки в розгляді справи, суд призначає індивідуально в кожному конкретному випадку.

Останнім часом, серед юристів Ізраїлю переважає точка зору, що медіація більш краща, ніж ведення судового процесу, в частині прийняття рішення. Тому нормативними актами, які регулюють питання медіації в Ізраїлі є: Закон про судову систему; Постанова до закону про судову систему (медіація); статті постанови про громадянську процедуру [6].

Отже, запровадження медіації зумовлене особливостями правових систем, до яких належать країни, тобто запровадження та надання послуг медіації у країнах традиційної та релігійної правових систем здійснюється відповідно до релігійних норм та норм-звичаїв. Хоча на сьогоднішній день у країнах традиційної та релігійної правових систем діють спеціалізовані нормативні акти, які регулюють процедуру медіації.

Розвиток медіації у її сучасному розумінні розпочався у країнах англо-американської правової системи, зокрема найперше у Сполучених Штатах Америки, а також Великобританії, Австралії. Причиною розвитку медіації у країнах англо-американської правової системи стали недоліки судової діяльності під час розгляду справ, що призвело до неефективності вирішення спорів. Зокрема, найперше розвиток медіації розпочався у Сполучених Штатах Америки після національної конференції імені Р. Паунда «Причини невдоволеності населення адмініструванням системи правосуддя в США», що відбулася у 1976 році. Після вище вказаної конференції дії науковців, законотворців та практиків права були спрямовані на доктринальне дослідження медіації, закріплення медіації на законодавчому рівні та надання послуг медіації в усіх галузях права [7].

У 1980 році у Сполучених Штатах Америки відкрилися перші курси по медіації, у зв'язку з чим в країні почали діяти організації, які надавали послуги

медіації, були засновані програми судової медіації, серед яких були різні моделі – як добровільні, так і обов'язкові.

Слід зазначити, що суди у країнах англо-американської правової системи надають перевагу медіації як засобу вирішення спору. Саме тому на законодавчому рівні закріплено обов'язок сторін вирішити спір шляхом звернення до медіатора за відповідним рішенням суду, тобто вирішення спору шляхом застосування процедури медіації є не лише правом, а й у визначених випадках обов'язком сторін у країнах даної правової системи.

Правовою основою медіації в Сполучених Штатах Америки є Уніфікований закон «Про медіацію», який був прийнятий у 2001 році, а також локальні нормативно-правові акти, наприклад «Правила посередництва, що застосовуються в федеральному суді західного округу штату Мічиган». Уніфікований закон США «Про медіацію» об'єднав близько 2,5 тис. різних законів, які регулювали посередницьку діяльність в різних штатах. Даний закон дає основні поняття і терміни процедури медіації [8].

У Сполучених Штатів Америки діють Національний інститут вирішення спорів та Американська арбітражна асоціація (American Arbitration Association), крім того послуги медіації надають приватні та державні служби медіації.

Аналізуючи охорону та захист прав та інтересів осіб в Україні слід зазначити наступне.

Судові рішення, що приймаються за результатами розгляду справ мають примусовий характер, саме тому їх виконання займає значний проміжок часу, що у свою чергу спричинює неефективність судового захисту прав та інтересів сторін.

Досліджуючи надання послуг медіації в зарубіжних країнах, під час запровадження інституту медіації в Україні слід враховувати національні особливості країни. Саме тому в Україні медіація повинна мати виключно добровільний характер, оскільки примусове звернення до медіатора (на підставі відповідного рішення суду) знизить ефективність медіації.

Також є необхідним правове регулювання медіації, оскільки як свідчить зарубіжний досвід, спеціалізований нормативно-правовий акт забезпечує застосування медіації у правовому полі, підвищує її ефективність, а також забезпечує її поширення та застосування у суспільстві.

На сьогоднішній день діяльність громадських організацій в Україні спрямована на поширення інформації про медіацію у суспільстві. В Україні діють наступні центри: Український Центр Порозуміння, Український Центр Медіації, Центр медіації при Львівській торгово-промисловій палаті, а також Національна асоціація медіаторів України.

Запровадження медіації в Україні має відбуватися з урахуванням міжнародного досвіду та вимог ратифікованих міжнародно-правових актів, правового становища держави та її стратегічних напрямів, що призведе до підвищення довіри з боку громадськості, вітчизняних та зарубіжних інвесторів, підвищить ефективність механізму захисту прав в цілому.

Список використаних джерел

1. Посередництво (медіація) як альтернативний спосіб вирішення спорів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://studopedia.com.ua/1_310367_poserednitstvo-mediatsiya-yak-alternativniy-sposib-virishennya-gospodarskih-sporiv.html.

2. Даньшин А.В. Институт Медиации в традиционном Китае (X-XIX вв.) [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://scjournal.ru/articles/issn_1997-292X_2014_12-2_10.pdf.

3. Гірник А.М., Резаненко В.Ф. Світоглядні та етико-правові засади медіації в Китаї [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://docviewer.yandex.ua/?url=http%3A%2F%2Fekmair.ukma.edu.ua%2Fbitstream%2Fhandle%2F123456789%2F81%2FHirnyk_svitohliadn_ta_etyko_pravovi_zasady.pdf%3Fsequence%3D1&name=Hirnyk_svitohliadn_ta_etyko_pravovi_zasady.pdf%3Fsequence%3D1&lang=uk&c=58db772789bf&page=1.

4. Закон Китайской Народной Республики о посредничестве [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://mediators.ru/rus/about_mediation/foreign_law/china/text4

5. Даньшин А.В. Единый государственный экзамен в системе отбора на государственную гражданскую службу в традиционном Китае / А.В. Даньшин // Право и образование. – 2012. – № 10. – С. 113-125.

6. Шпак Р. Процедура медіації в Ізраїлі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mosmediator.narod.ru/index/0-1622>

7. Лазаренко М.М. Імплементация медіації в правову систему: міжнародний досвід та перспективи інституціоналізації в Україні [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://docviewer.yandex.ua/?url=http%3A%2F%2Fjournals.iir.kiev.ua%2Findex.php%2Fapmv%2Farticle%2FviewFile%2F2631%2F2337&name=2337&lang=uk&c=58db7986edcf&page=1>

8. Кисельова Т. Правове регулювання відносин із надання послуг медіації у зарубіжних країнах. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://docviewer.yandex.ua/?url=http%3A%2F%2Fukrmediation.com.ua%2Ffiles%2FPravo_Ukrainy_11-12_2011_page_225-245.pdf&name=Pravo_Ukrainy_11-12_2011_page_225-245.pdf&lang=uk&c=58dbb8c7d363

Козут В.

*студент магістратури юридичного факультету
Тернопільського національного економічного університету
Науковий керівник: к.і.н., доцент, доцент кафедри
теорії та історії держави і права ТНЕУ
Грубінко А.В.*

ОСОБЛИВОСТІ СПАДКУВАННЯ ЗА УКРАЇНСЬКИМ ПРАВОВИМ ЗВИЧАЄМ ТА ЙОГО РЕЦЕПЦІЯ У ПРАВІ УКРАЇНИ

Спадкове право посідає особливе місце у системі цивільного права. Незважаючи на консерватизм, воно залишається актуальним у кожній державі, враховуючи його нерозривний зв'язок із правом власності. Більшість вітчизняних науковців традиційно визначають спадкове право як сукупність норм, що регламентують порядок переходу майна (майнових прав) померлого до іншої особи у встановленому законом порядку.

В сучасній правовій системі головним і основним джерелом спадкового права виступають писані закони та підзаконні нормативно-правові акти. Однак до джерел спадкового права належать також норми міжнародного права і